

R jako programovací jazyk a funkce v R

17VSADR – Skriptování a analýza dat v jazyce R

Lubomír Štěpánek^{1, 2}

¹Oddělení biomedicínské statistiky
Ústav biofyziky a informatiky
1. lékařská fakulta
Univerzita Karlova v Praze

²Katedra biomedicínské informatiky
Fakulta biomedicínského inženýrství
České vysoké učení technické v Praze

(2019) Lubomír Štěpánek, CC BY-NC-ND 3.0 (CZ)

Dílo lze dále svobodně šířit, ovšem s uvedením původního autora a s uvedením původní licence. Dílo není možné šířit komerčně ani s ním jakkoliv jinak nakládat pro účely komerčního zisku. Dílo nesmí být jakkoliv upravováno. Autor neručí za správnost informací uvedených kdekoli v předložené práci, přesto vynaložil nezanedbatelné úsilí, aby byla uvedená fakta správná a aktuální, a práci sepsal podle svého nejlepšího vědomí a svých „nejlepších“ znalostí problematiky.

Obsah

- 1 Úvod do flow control
- 2 Úvod do funkcí
- 3 Scoping
- 4 Argumenty funkcí
- 5 Vlastní funkce
- 6 Funkce *apply()
- 7 Literatura

Podmínka *když*

- též zvaná *if-statement*
- rozhodovací ovládací prvek založený na pravdivosti, či nepravdivosti nějakého výroku
- obecná syntaxe

```
1  if(výrok){
2      procedura v případě, že výrok je TRUE
3  }else{
4      procedura v případě, že výrok je FALSE
5  }
```

Podmínka *když*

- například

```
1      if(x == 1){
2          print("x je rovno 1")
3      }
4
5      # anebo
6      if(x == 1){
7          print("x je rovno 1")
8      }else{
9          print("x není rovno 1")
10     }
```

for() cyklus

- ovládací struktura, smyčka pro opakování procedury stejného charakteru
- vhodná tehdy, **víme-li** dopředu počet opakování (iterací) dané procedury
- obecná syntaxe

```
1 |   for(indexový prostor){  
2 |  
3 |       procedura pro každý prvek indexového  
4 |       prostoru  
5 |  
6 |   }
```

for() cyklus

- například

```
1      for(i in 1:5){  
2  
3          print(i)  
4  
5      }  
6  
7      # anebo  
8      for(my_letter in letters){  
9  
10         print(  
11             paste(my_letter, "je fajn", sep = " ")  
12         )  
13  
14     }
```

while() cyklus

- ovládací struktura, smyčka pro opakování procedury stejného charakteru
- vhodná tehdy, **nevíme-li** dopředu počet opakování (iterací) dané procedury
- obecná syntaxe

```
1      index <- 1
2      while(výrok){
3
4          procedura pro každý index,
5          dokud je výrok TRUE
6
7          index <- index + 1
8
9      }
```


while() cyklus

• například

```

1  i <- 1
2  while(i <= 5){
3    print(i)
4    i <- i + 1
5  }
6
7  # anebo
8  my_letters <- letters
9  while(length(my_letters) > 0){
10
11    cat(
12      paste(my_letters[1], " je fajn\n", sep = "")
13    )
14    my_letters <- my_letters[-1]
15
16  }

```

repeat-until cyklus

- ovládací struktura, smyčka pro opakování procedury stejného charakteru
- vhodná tehdy, **nevíme-li** dopředu počet opakování (iterací) dané procedury
- prakticky ekvivalentní while() cyklu
- obecná syntaxe

```
1      index <- 1
2      while(TRUE){
3
4          if(zastavovací podmínka){break}
5
6          procedura pro každý index
7
8          index <- index + 1
9
10     }
```

repeat-until cyklus

- například

```
1 | i <- 1
2 | while(TRUE){
3 |   if(i == 5){break}
4 |   print(i)
5 |   i <- i + 1
6 | }
7 |
8 | # anebo
9 | my_letters <- letters
10 | while(TRUE){
11 |   if(length(my_letters) == 0){break}
12 |   print(
13 |     paste(my_letters[1], "je fajn", sep = " ")
14 |   )
15 |   my_letters <- my_letters[-1]
16 | }
```

Varování

- textová hláška vrácená funkcí nebo procedurou
- nejde o maligní chybu

```
1 || log(-5) # NaN; In log(-5) : NaNs produced
```

- lze zavést i vlastní, například

```
1 | logaritmuj <- function(x){  
2 |   # vrací přirozený logaritmus čísla "x"  
3 |   if(x <= 0){  
4 |     print(  
5 |       "x je nekladné, bude vráceno NaN"  
6 |     )  
7 |   }  
8 |   return(suppressWarnings(log(x)))  
9 | }  
10 |  
11 | logaritmuj(-5) # NaN; x je nekladné, bude vráceno NaN
```

Chyby

- ochranný mechanismus funkcí, který zabrání dalšímu provádění kódu

```
1 | "1" + "1" # Error: non-numeric argument to binary
2 |           # operator
```

- lze zavést i vlastní, například

```
1 | sectiCtverce <- function(a, b){
2 |   # ""
3 |   # vrací součet čtverců čísel "a" a "b"
4 |   # ""
5 |   if(!is.numeric(a)){stop("a musí být číslo!")}
6 |   if(!is.numeric(b)){stop("b musí být číslo!")}
7 |   return(a ^ 2 + b ^ 2)
8 | }
9 |
10 | sectiCtverce(1, 2)      # 5
11 | sectiCtverce(1, "2")   # Error: b musí být číslo!
```

Úvod do funkcí v R

- funkce jsou důležité části kódu (a tedy programu)
- kromě funkcí má smysl odlišovat ještě procedury

```
1 || is.function(print)      # TRUE
2 || is.function("print")   # FALSE
```

Komponenty funkce

- funkce v R je složena ze tří částí
  - hlavička (*head* či *formals*)
    - obsahuje argumenty funkce
    - lze volat příkazem `formals()`
  - tělo (*body*)
    - obsahuje veškerý kód uvnitř funkce
    - lze volat příkazem `body()`
  - prostředí (*environment*)
    - mapuje lokalizaci všech proměnných ve funkci
    - lze volat příkazem `environment()`

```
1 f <- function(x){x^2}
2 f                               # function(x){x^2}
3
4 formals(f)                      # $x
5 body(f)                        # x^2
6 environment(f)                 # <environment: R_GlobalEnv>
```

Primitivní funkce

- nemají tři uvedené komponenty
- ihned volají C-čkový kód pomocí `.Primitive()` a neobsahují R-kový kód, proto jsou exekučně rychlé
- např. `sum()`, `cumsum()`, `prod()` apod.

```
1 |      sum                                # function (... , na.rm = FALSE)
2 |                                         # .Primitive("sum")
3 |
4 |      formals(sum)                       # NULL
5 |      body(sum)                         # NULL
6 |      environment(sum)                  # NULL
```


Intermezzo

- s pomocí následujícího kódu můžeme získat všechny funkce balíčku base

```
1 | my_objects <- mget(ls("package:base"),  
2 |                     inherits = TRUE)  
3 | my_functions <- Filter(is.function, my_objects)
```

Intermezzo

- s pomocí následujícího kódu můžeme získat všechny funkce balíčku base

```
1 | my_objects <- mget(ls("package:base"),  
2 |                     inherits = TRUE)  
3 | my_functions <- Filter(is.function, my_objects)
```

- která z těchto funkcí má nejvíce argumentů?

Intermezzo

- s pomocí následujícího kódu můžeme získat všechny funkce balíčku base

```
1 | my_objects <- mget(ls("package:base"),  
2 |                   inherits = TRUE)  
3 | my_functions <- Filter(is.function, my_objects)
```

- která z těchto funkcí má nejvíce argumentů?
- které z těchto funkcí nemají žádný argument?

Intermezzo

- s pomocí následujícího kódu můžeme získat všechny funkce balíčku base

```
1 | my_objects <- mget(ls("package:base"),  
2 |                     inherits = TRUE)  
3 | my_functions <- Filter(is.function, my_objects)
```

- která z těchto funkcí má nejvíce argumentů?
- které z těchto funkcí nemají žádný argument?
- jak by bylo třeba změnit výše uvedený kód, abychom našli všechny primitivní funkce?

Scoping

- scopingem rozumíme prostor, ze kterého se v dané situaci a za daných okolností vybírají proměnné k výpočtu
- v R obecně *lexikální scoping*¹
  - proměnné použité (ale nedefinované) ve funkcích se vybírají z mateřského prostředí (o jeden level výš)
- například

```
1 | x <- 1
2 | f <- function() {x}
3 | g <- function() {
4 |     x <- 0
5 |     f()
6 | }
7 | g() # 1
```

¹kromě něj rozlišujeme ještě *dynamický scoping*, ten ale v R uplatňujeme jen u interaktivní volby proměnných pomocí funkce `attach()`

Scoping

- další příklad

```
1 | x <- 1
2 | f <- function(x){return(2 * x)}
3 |
4 | f(x = 5) # 10
5 |
6 | x # 1
```

- proměnné jsou tedy vnímány jako zástupné symboly, podobně jako ve středoškolské matematice
  - uživatelsky velmi přívětivé

Lexikální scoping

- objekty jsou ve funkcích hledány tak, jak byly funkce vnořeny do sebe při jejich vytváření, nikoliv jak jsou vnořeny při jejich volání
- v R je lexikální scoping zajištěn následovně
  - masking názvů
  - rozlišování proměnných a funkcí
  - fresh start
  - dynamický lookup

Masking názvů

- jsou-li všechny použité argumenty definovány ve funkci, je situace zřejmá

```
1 | f <- function(){  
2 |     x <- 1; y <- 2  
3 |     c(x, y)  
4 | }  
5 | f()          # c(1, 2)  
6 | rm(f)
```

- pokud není některý z argumentů definován, R hledá o úroveň výš

```
1 | x <- 1  
2 | g <- function() {  
3 |     y <- 2  
4 |     c(x, y)  
5 | }  
6 | g()          # c(1, 2)  
7 | rm(x, g)
```


Intermezzo

- čemu je rovno `h()`?

```
1 | x <- 1
2 | h <- function() {
3 |   y <- 2
4 |   i <- function() {
5 |     z <- 3
6 |     c(x, y, z)
7 |   }
8 |   i()
9 | }
10 | h()      # ???
```

Intermezzo

- čemu je rovno `h()`?

```
1 | x <- 1
2 | h <- function() {
3 |   y <- 2
4 |   i <- function() {
5 |     z <- 3
6 |     c(x, y, z)
7 |   }
8 |   i()
9 | }
10 | h()      # ???
```

```
1 | h()      # c(1, 2, 3)
2 | rm(x, h)
```

Rozlišování funkcí a proměnných

- dle kontextu (např. `f(3)`) dokáže R rozlišovat mezi funkcí a proměnnou stejného názvu

```

1 | n <- function(x){x / 2}
2 | o <- function(){
3 |     n <- 10
4 |     n(n)
5 | }
6 | o()      # 5
7 | rm(n, o)

```

- přesto je lepší se takovému matoucímu kódu vyhnout

Fresh start

- při každém zavolání funkce je prostředí jejího těla (*body*) nově vytvořeno (tzv. *fresh start*)
- v následujícím příkladu bychom očekávali, že při prvním zavolání bude hodnota `j()` rovna 1, při druhém už 2, avšak díky *fresh startu* je pokaždé rovna 1

```
1  j <- function() {  
2      if(!exists("a")){  
3          a <- 1  
4      }else{  
5          a <- a + 1  
6      }  
7      a  
8  }  
9  j()      # pokaždé 1 díky fresh startu  
10 rm(j)
```

Dynamický lookup

- hodnoty proměnných jsou hledány, když jsou funkce, které je používají, volány, nikoliv vytvářeny

```
1 | f <- function() {x}  
2 | x <- 15  
3 | f() # 15  
4 |  
5 | x <- 20  
6 | f() # 20
```

- takové chování je někdy nevýhodné, proto se někdy hodí znát vazby funkce na prostředí mimo prostředí jejího těla

```
1 | library(codetools)  
2 | f <- function() {x + 1}  
3 | codetools::findGlobals(f) # c("{", "+", "x")
```

Intermezzo

- co bude výsledkem následujícího kódu a proč?

```
1 | '(<- function(x){
2 |   if(is.numeric(x) & runif(1) < 0.1){
3 |     x + 1
4 |   }else{
5 |     x
6 |   }
7 | }
8 |
9 | replicate(50, (1 + 2))
```

Intermezzo

- co bude výsledkem následujícího kódu a proč?

```
1 | (' <- function(x){  
2 |   if(is.numeric(x) & runif(1) < 0.1){  
3 |     x + 1  
4 |   }else{  
5 |     x  
6 |   }  
7 | }  
8 |  
9 | replicate(50, (1 + 2))
```

- porovnejte nyní s

```
1 | rm("(")  
2 |  
3 | replicate(50, (1 + 2))
```

Lokální, globální proměnné

- koncept globálních proměnných se v R vůbec nedoporučuje používat, protože porušuje paradigma lexikálního scopingu
- přesto je možné zavést globální proměnnou přiřazením typu „<<-“

```
1 || x <<- 1 # x je globální proměnnou
```

- ostatní proměnné jsou „lokální“

Pořadí argumentů v hlavičce funkce

- při volání funkce mohou být argumenty v její hlavičce specifikovány úplným názvem, částečným názvem, nebo pořadím (sestupně dle priority v tomto pořadí)

```
1  f <- function(ab, abc, b){
2      1 * ab + 2* abc + 3 * b
3  }
4  f(ab = 1, abc = 2, b = 3) # 14
5  f(abc = 2, ab = 1, b = 3) # 14
6  f(1, 2, 3)                # 14
7  f(2, 1, 3)                # 13
8  f(ab = 1, ab = 2, b = 3)
9      # formal argument "ab" matched
10     # by multiple actual arguments
11  f(a = 1, abc = 2, b = 3) # 14
```

Volání funkce pro list argumentů

- máme-li list argumentů, pro který chceme volat danou funkci, lze využít příkaz `do.call()`

```

1  my_list <- list(1:10, trim = 0, na.rm = TRUE)
2
3  do.call(what = "mean", args = my_list) # 5.5
4
5  # odpovídá příkazu
6  # mean(1:10, trim = 0, na.rm = TRUE)

```

Iterování nad funkcemi

- předpokládejme, že chceme pro vektor hodnot x zjistit postupně průměr, minimum, maximum, medián, směrodatnou odchylku, varianci a vždy poslední cifru čísla

```

1  set.seed(1); x <- floor(runif(100) * 100)
2
3  for(my_function in c(
4      "mean",
5      "min",
6      "max",
7      "median",
8      "sd",
9      "var",
10     function(i) i %% 10
11 )){
12     print(do.call(my_function, list(x)))
13 }
```

Defaultní argument

- funkce v R mohou mít defaultní hodnoty

```
1  f <- function(a = 1, b = 2){c(a, b)}  
2  f() # c(1, 2)
```

- díky lazy evaluaci argumentů je lze definovat i závisle na sobě

```
1  g <- function(a = 1, b = a * 2){c(a, b)}  
2  g() # c(1, 2)
```

- dokonce lze definovat argumenty i pomocí proměnných, které vznikají až v těle funkce

```
1  h <- function(a = 1, b = d){  
2    d <- (a + 1) ^ 2; c(a, b)  
3  }  
4  h() # c(1, 4)
```

Chybějící argument

- ve funkcích v R lze kontrolovat, zda argument chybí, pomocí příkazu `missing()`

```
1 | i <- function(a, b){  
2 |   c(missing(a), missing(b))  
3 | }  
4 | i()           # TRUE TRUE  
5 | i(a = 1)     # FALSE TRUE  
6 | i(b = 2)     # TRUE FALSE  
7 | i(1, 2)      # FALSE FALSE
```

Lazy evaluace

- ve funkcích v R je argument evaluován až tehdy, kdy nejdříve je to třeba

```
1 | f <- function(x) {
2 |   10
3 | }
4 | f(stop("This is an error!")) # 10
```

- evaluaci lze forsírovat pomocí příkazu force()

```
1 | f <- function(x) {
2 |   force(x)
3 |   10
4 | }
5 | f(stop("This is an error!")) # Error
```

Dot-dot-dot argument (...)

- umožňuje ve funkcích v R používat argumenty, které jsou unikátní jen pro některé z vnořených funkcí

```

1  f <- function(x, ...){
2    mean(x, ...)
3  }
4  f(c(0, 1, 2, 3, 3, 3, 3))
5    # 2.142857
6  f(c(0, 1, 2, 3, 3, 3, 3), trim = 1)
7    # 3
    
```

Vestavěné funkce

- většina funkcionality R je dána vestavěnými funkcemi
- ty jsou optimalizované, odladěné
- je-li to možné, je vhodné je preferovat před uživatelem definovanými funkcemi

Uživatelem definované funkce

- pro unikátnější operace je možné definovat vlastní funkce
- komponenty vlastní funkce jsou *hlavička s argumenty* a *tělo*
- obecná syntaxe

```
1      nazevFunkce <- function(  
2          argument_1,  
3          argument_2,  
4          # ...  
5      ){  
6          # ''  
7          # komentář  
8          # ''  
9  
10         procedura s argumenty  
11         return(výstup)  
12     }
```

Uživatelem definované funkce

- například

```
1      sectiCtverce <- function(a, b){  
2  
3          # ''  
4          # vrací součet čtverců čísel "a" a "b"  
5          # ''  
6  
7          return(a ^ 2 + b ^ 2)  
8  
9      }
```

Intermezzo

- napište vlastní funkci, která rozhodne, zda je zadané přirozené číslo prvočíslem, nebo nikoliv

Rodina funkcí *apply()

- jde o funkce dobře optimalizované tak, že v rámci svého vnitřního kódu „co nejdříve“ volají C++ ekvivalenty R-kové funkce
- díky tomu jsou exekučně rychlé
- nejužitečnější je `apply()` a `lapply()`

```

1      # vrací průměry nad všemi sloupci "mtcars"
2      x <- apply(mtcars, 2, mean)
3
4      # méně šikovně to samé
5      x <- NULL
6      for(i in 1:dim(mtcars)[2]){
7          x <- c(x, mean(mtcars[, i]))
8      }
9      names(x) <- colnames(mtcars)

```

Funkce apply()

- vrací vektor výsledků funkce FUN nad maticí či datovou tabulkou X, kterou čte po řádcích (MARGIN = 1), nebo sloupcích (MARGIN = 2)
- syntaxe je apply(X, MARGIN, FUN, ...)

```
1 | apply(mtcars, 2, mean)
2 |
3 | my_start <- Sys.time()
4 | x <- apply(mtcars, 2, mean)
5 | my_stop <- Sys.time(); my_stop - my_start # 0.019s
6 |
7 | my_start <- Sys.time()
8 | x <- NULL
9 | for(i in 1:dim(mtcars)[2]){
10 |   x <- c(x, mean(mtcars[, i]))
11 |   names(x)[length(x)] <- colnames(mtcars)[i]
12 | }
13 | my_stop <- Sys.time(); my_stop - my_start # 0.039s
```

Funkce lapply()

- vrací list výsledků funkce FUN nad vektore či listem X
- syntaxe je lapply(X, FUN, ...)
- skvěle se hodí pro přepis for() cyklu do vektorizované podoby!
- vhodná i pro adresaci v listu

```
1      set.seed(1)
2      my_long_list <- lapply(
3          sample(c(80:120), 100, TRUE),
4          function(x) sample(
5              c(50:150), x, replace = TRUE
6          )
7      )      # list vektorů náhodné délky
8             # generovaných z náhodných čísel
9
10     lapply(my_long_list, "[", 14)
11           # z každého pruku listu (vektoru)
12           # vybírám jen jeho 14. prvek
```

Náhrada for cyklu funkcí lapply()

- obě procedury jsou ekvivalentní stran výstupu, lapply() je významně rychlejší

```

1      # for cyklus
2      x <- NULL
3      for(i in 1:N){
4          x <- c(x, FUN)
5      }
6
7      # lapply
8      x <- unlist(
9          lapply(
10             1:N,
11             FUN
12          )
13      )
    
```

Náhrada for cyklu funkcí lapply()

```

1  # for cyklus
2  my_start <- Sys.time()
3
4  for_x <- NULL
5  for(i in 1:100000){for_x <- c(for_x, i ^ 5)}
6
7  my_stop <- Sys.time(); my_stop - my_start # 18.45s
8
9  # lapply
10 my_start <- Sys.time()
11
12 lapply_x <- unlist(lapply(
13   1:100000, function(i) i ^ 5
14 ))
15
16 my_stop <- Sys.time(); my_stop - my_start # 0.10s

```


Literatura

Karel Zvára. *Základy statistiky v prostředí R*. Praha, Česká republika: Karolinum, 2013. ISBN: 978-80-246-2245-3.

Hadley Wickham. *Advanced R*. Boca Raton, FL: CRC Press, 2015. ISBN: 978-1466586963.

Děkuji za pozornost!

lubomir.stepanek@lf1.cuni.cz

lubomir.stepanek@fbmi.cvut.cz

► GitHub

github.com/LStepanek/17VSADR_Skriptovani_a_analyza_dat_v_jazyce_R